

2017-2018

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Skogsängsskolan

ESKILSTUNA KOMMUN

Innehåll

1. Grunduppgifter	2
1.1 Ansvariga	2
1.2 Utvärdering.....	2
2. Vision	3
2.1 Skollagen	3
3. Kartläggning, nuläge och analys	4
3.1 Kartläggning.....	4
3.2 Nuläge.....	4
3.3 Analys	5
4. Mål.....	6
4.1 Mål 2017-2018	7
4.2 Årsplan 2017-2018	8
5. Skolans rutiner för att upptäcka, anmäla, utreda och åtgärda kränkning	9
5.1 Arbetsgång	10
6. Förebyggande och främjande arbete.....	11
6.1 Fasta åtgärder.....	13
7. Årsplan med aktiviteter läsåret 17/18	14
7.1. Forum för dialog.....	14
8. Förbättringsområden och källor.....	19
8.1 Förbättringsområden	19
8.2 Källor.....	19
9. Definitioner.....	20
9.1 Trakasserier och kränkande behandling	20
9.2 Diskriminering	21
Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering.....	21
9.3 Diskrimineringsgrunder	22

1. Grunduppgifter

Skogsängsskolan

Planen gäller from jan 2017 tom dec 2018

1.1 Ansvariga

Rektor Fredrik Wetterling

Biträdande rektor Mia Schärdin

1.2 Utvärdering

Rektor ansvarar för att planen utvärderas och revideras i slutet av läsåret. En redovisning av hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i nästa års plan.

2. Vision

Ingen elev på Skogsängsskolan ska uppleva sig utsatt för diskriminering, trakasseri eller annan kränkande behandling.

Alla medarbetare på skolan arbetar dagligen främjande och förebyggande för att motverka diskriminering, trakasseri och annan kränkande behandling och ser mångfald som en tillgång. Alla elever på skolan upplever skolan som en trygg och säker miljö präglad av trivsel och studiero.

2.1 Skollagen

Enligt Skollagen, 6 kap, ska skolan motverka kränkande behandling, trakasseri och diskriminering.

Skolan ska genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling. Varje år upprättar skolan därför en plan över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Denna plan innehåller en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under läsåret. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts och en analys av resultatet skrivs in i efterföljande plan. Skolan har skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling enligt Barn- och utbildningsförvaltningens gemensamma rutiner beslutade av skolchef ([se bilaga](#)).

3. Kartläggning, nuläge och analys

3.1 Kartläggning

Kartläggning sker bland annat genom observation, analys av kränkingsdokumentation, regelbunden uppföljning av elevfrånvaro, dialog med elever, diskussioner på APT kring ordnings- och trivselregler, trivselenkät två gånger per läsår samt trygghetsvandring med fokus på både den inre och yttre miljön.

3.2 Nuläge

Fler elever svarar positivt till hur de upplever att det är när de kommer till skolan vid en jämförelse mellan de senaste trivselenkäterna 2015 och 2016.

Flertalet elever i varje årskurs uppger att de inte känner till skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Elever och vuxna uppger att det saknas ett gemensamt förhållningssätt utifrån normer, värden och regler. Det finns en tendens att vuxna faller in i förbud och regler istället för att uttrycka tydliga förväntningar på vad man får göra, skapa möjligheter och hur man förväntas vara mot varandra.

Skolans rastverksamhet har inte tagit form som förväntat och har därför ett utvecklingsbehov. Det finns behov av att skapa en tillgänglig rastverksamhet med ökad närhet och involvering av vuxna. Skolan gjorde 30 kränkingsanmälningar läsåret 2015/16. Många medarbetare uppger att det är svårt att veta när anmälan om kränkande behandling ska göras.

Matsalens miljö upplevs av vuxna som förbättrad, men flertalet elever upplever att vuxna i skolmatsalen kan göra mer för att främja ett gott klimat och att skolmaten upplevs som ensidig. I flera av årskurserna finns elever som återkommande äter oroande små portioner. Tillgängligheten och urvalet för specialkost utifrån individuella behov behöver utvecklas.

Allt för många elever uppvisar oroande frånvaro. I gruppen med oroande frånvaro finns elever med hög sammanhängande frånvaro, men även elever med upprepade

korttidsfrånvaro. Införandet av Vklass har underlättat arbetet med sammanställning och bevakning av frånvaron.

Det framkommer oro kring omklädningsrum i samband med idrotten samt vid toalettbesök, korridorer och klädutrymmen.

3.3 Analys

Det finns behov av att vuxna på skolan ser över och för dialog för att enas kring gemensamma förhållningsstrategier och bemötande. Vi har ett utvecklingsarbete framför oss gällande förhållningsstrategier, tillgänglighet i lärmiljö, material och undervisning. Resultatet visar vidare att vi behöver se över och skapa en organisation gällande rutiner och struktur för att undvika att försätta elever i situationer som leder till konflikter, otrygghet och kränkning, framför allt vid övergångar och icke undervisningstid.

Vid analys av frånvarodokumentationen kan det skönjas en tendens att elever med psykiska och fysiska funktionshinder har en högre frånvaro än andra elever. Vi behöver utveckla arbetet med att genomföra mer strukturerade frånvaroutredningar vid oroande frånvaro. Viktigt att elev och vårdnadshavare involveras i utredningen. Skolan behöver ta fram ett kartläggningsunderlag för att underlätta utredningsarbetet och därmed sätta in verkningfulla åtgärder.

Målen i föregående plan har en tendens att fokusera på detaljer vilket gör att det uppstår svårigheter att följa upp hur arbetet mot ökad trygghet och trivsel fungerar på ett övergripande plan. Vid arbetet med eleverna behöver vi utveckla det främjande och förebyggande arbetet genom att lägga tonvikten på formativt arbete med lösningsfokus, ökat samspel, involvering och aktiviteter tillsammans med eleverna.

Det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet behöver tydligare kopplas till skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling för att planens syfte och innehåll ska bli känt för eleverna. Trygghetsenkäten behöver ses över för att anpassas så att den följer upp planens mål samt svarar upp mot diskrimineringsgrunderna. Trygghetsenkäten behöver också utvecklas så att den fångar upp elevernas upplevelser och liv på sociala medier.

4. Mål

Skapa en skolkultur som främjar elevers lika rättigheter utifrån diskrimineringsgrunderna

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Skolan skall i det fortsatta arbetet aktivt verka för att främja alla elevers lika rättigheter och möjligheter genom att:

- utforma en tillgänglig undervisning och en främjande miljö för alla elever, som grund för lärande och goda resultat.
- förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- upptäcka, utreda och åtgärda trakasserier och kränkande behandling.

4.1 Mål 2017-2018

- Alla elever på skolan upplever ett det finns ett gemensamt förhållningssätt som ger grund för trygghet, stabilitet och studiero.
- Skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling är väl känd för eleverna.
- Alla på skolan upplever ett gott och respektfullt bemötande.
- Alla arbetslag har tydliga inarbetade rutiner som förhindrar att det uppstår konflikter vid in- och utgångar/övergångar, i kapprum och korridorer samt omklädningsrum.
- Skolan erbjuder rastverksamheter som utformas så att alla elever upplever trygga raster och innehållet är tillgänglig för alla utifrån diskrimineringsgrunderna.
- Alla vuxna på skolan har ett gemensamt förhållningssätt utifrån "låaffektivt bemötande" (Bo Heljskov Elvén).
- Alla grupper arbetar med gruppstärkande aktiviteter utifrån "Gruppen som grogrund".

4.2 Årsplan 2017-2018

Åtgärder	Ansvarig	Mål som ska uppnås	Arbetet påbörjas/avslutas	Utvärdering
<p>Alla elever på skolan upplever ett det finns ett gemensamt förhållningssätt som ger grund för trygghet, stabilitet och studiero.</p> <p>Åtgärder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - All personal på skolan arbetar med lågaffektivt bemötande utifrån Bo Heljskovs bok. - Föreläsning med Bo Heljskov. - Pedagoger arbetar i sina klasser med gruppstärkande aktiviteter utifrån boken "Gruppen som grogrund" 	<ul style="list-style-type: none"> - Rektor Fredrik Wetterling - Biträdande rektor Mia Schärdin 	<p>I den kommun-gemensamma elevenkäten ska värdet för frågor om trygghet och studiero har ökat.</p> <p>Åk 2-3 Trygghet 3,38 (2017) Studiero 2,67 (2017)</p> <p>Åk 4-6 Trygghet 2,14 (2017) Studiero 3,08 (2017)</p>	<p>Arbetet påbörjas vårterminen 2017 och avslutas januari 2018.</p>	<p>Utvärderas vårterminen 2018 efter genomförd elevenkät.</p>
<p>Alla arbetslag har tydliga inarbetade rutiner som förhindrar att det uppstår konflikter vid in- och utgångar/övergångar, i kapprum och korridorer samt omklädningsrum.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbetslagen skapar rutiner för övergångar mellan klassrum och kapprum. - Arbetslagen skapar rutiner för omklädningsrum på idrotten. 	<p>Arbetslagsledarna</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Förhindra konflikter vid förflyttningar mellan klassrum och korridorer vid raster. - Skapa en miljö i omklädningsrummen på idrotten som upplevs trygg av eleverna. 	<p>Arbetet påbörjas vårterminen 2017 och utvärderas december 2017.</p>	<p>Utvärderas i skolans egen trivselenkät december 2017.</p>
<p>Skolan erbjuder rastverksamheter som utformas så att alla elever upplever trygga raster och innehållet är tillgänglig för alla utifrån diskrimineringsgrunderna.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Införa veckans lek där alla elever på skolan som vill kan delta. - Tydliggöra rastvärs- schema. 	<ul style="list-style-type: none"> - Socialpedagog Torbjörn Johansson-Fridell - Biträdande rektor Mia Schärdin 	<p>- Eleverna ska uppleva en ökad trygghet på rasterna.</p>	<p>Arbetet påbörjas april 2017 och utvärderas i januari 2018.</p>	<p>Utvärderas i skolans egen trivselenkät december 2017.</p>

5. Skolans rutiner för att upptäcka, anmäla, utreda och åtgärda kränkning

Med syftet att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling sker följande åtgärder:

Vid kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för diskriminering eller annan kränkande behandling ska det anmälas detta skyndsamt till rektor. Utredning och bedömning sker och elevhälsa samt trygghetsgruppen involveras vid behov. Det är den person som får kännedom om händelsen som är skyldig att se till att händelsen anmäls. Anmälan dokumenteras enligt mall, se nedan. Aktuella dokument finns på internportalen samt i Vklass.

Vid misstanke om kränkande behandling ska rektor informeras genom att blanketten "ANMÄLAN om påbörjad utredning av kränkande behandling" fylls i av lärare/skolbarnsomsorgspersonal och skyndsamt lämnas till rektor. Rektor anmäler till huvudmannen genom att skyndsamt skicka vidare blanketten till huvudmannen. Anmälan ska göras snarast när skolan har fått kännedom om händelsen. "24-timmarsregeln" gäller - vårdnadshavare till alla involverade ska informeras av lärare/skolbarnsomsorgspersonal inom 24 timmar om att skolan har vidtagit åtgärder samt att utredning och uppföljning sker.

5.1 Arbetsgång

1. Anmälan
2. Utredning,
3. Bedömning
4. Åtgärda
5. Uppföljning 1
6. Uppföljning (eventuellt kan flera uppföljningar behöva genomföras)
7. Ärendet avslutas*

*Ärendet avslutas när den som känt sig kränkt upplever att ärendet kan avslutas. Slutversionen av blanketten "UTREDNING och BEDÖMNING av kränkande behandling" lämnas till rektor. Elev och vårdnadshavare ska tydligt informeras om att ärendet avslutas. Rektor skickar dokumentet till huvudmannen.

Kurator, socialpedagog eller mentor/skolbarnsomsorgspersonal utreder och bedömer.

Vid kränkande behandling beskrivs åtgärder och hur och när effekten av dessa följs upp. Blanketten "UTREDNING och BEDÖMNING av kränkande behandling" används och lämnas till rektor.

- Rektor ansvarar för utredning om personal misstänks för diskriminering eller kränkande behandling av elev.

6. Förebyggande och främjande arbete

Vårt gemensamma uppdrag avvärja risker

Gemensamt uppdrag	Förebyggande insatser för att avvärja risker genom:	Hälsofrämjande insatser i det löpande arbetet genom:
<p>Generella insatser på grupp- eller organisationsnivå</p>	<ul style="list-style-type: none"> • att verka för att vuxna skapar tillitsfulla relationer med eleverna • att verka för att det finns närhet till vuxna • att verka för levande dialog med eleverna • dialog och reflektion kring normer och värden med utgångspunkt i Läroplan och Likabehandlingsplan • trygghetsskapande och relationskapande arbete utifrån boken, Gruppen som grogrund • arbete utifrån lågaffektivt bemötande-Bo Heljskov-Elvén, problembeteende i skolan • konsultation, handledning, coaching 	<ul style="list-style-type: none"> • att skapa trygga, tillitsfulla relationer och främjande socialt klimat mellan barn-vuxen, barn-barn och vuxen-vuxen • gemensam dialog kring normer och värden med utgångspunkt i Läroplan och likabehandlingsplan • gemensam dialog om goda förhållningsstrategier • tillgänglig undervisnings-/lärmiljö • positiva förväntningar • gemensam dialog kring förväntningar, ordning- och trivselregler

Gemensamt uppdrag	Förebyggande insatser för att avvärja risker genom:	Hälsofrämjande insatser i det löpande arbetet genom:
	<p>och reflektion</p> <ul style="list-style-type: none"> • reflektion och dialog för att skapa tillgänglig undervisning-lärmiljö • gemensamma förhållningsstrategier • tydlighet kring förväntningar och ordnings- och trivselregler • tidig identifiering av elever i behov av extraanpassningar/särskilt stöd samt insatser om eleven uppvisar, t.ex: <ul style="list-style-type: none"> - normbrytande beteende - oroande frånvaro - inlärningssvårigheter - signaler på dåligt psykisk/fysisk mående 	<ul style="list-style-type: none"> • gemensam dialog om rastaktiviteter och delaktighet i aktiviteter • stöd till lärare/arbetslag via konsultation, handledning, coaching, reflektion • gemensam dialog kring etiskt användningar av sociala medier • Hälsobesök
<p>Särskilda insatser på individnivå</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dialog med elev/er • dialog med vårdnadshavare • pedagogisk utredning utifrån frågeställningen om elev i behov av stöd • kuratorstöd • extern kontakt med tex. socialtjänst, 	<ul style="list-style-type: none"> • Stöd till lärare/arbetslag genom konsultation, handledning, coaching samt observation • Individuella hälsobesök

Gemensamt uppdrag	Förebyggande insatser för att avvärja risker genom:	Hälsofrämjande insatser i det löpande arbetet genom:
	<p>BUP, barnhälsovård, habilitering, syn/hörselpedagog</p> <ul style="list-style-type: none"> • utarbetande av extra anpassning inklusive insats. • utarbetande av åtgärdsprogram inklusive insats • hälsosamtal med skolsköterska • skolpsykologisk utredning 	

6.1 Fasta åtgärder

- Fasta platser i samlingar, kö, matbordsplaceringar etc.
- Hötterminstart: Alle-man-ut två veckor fram till schemat för rastvärdar är färdigställt
- Alle man ut: En vecka efter lov under pågående läsår.
- Insläpp i omgångar i matsalen

7. Årsplan med aktiviteter läsåret 17/18

7.1. Forum för dialog

- APT 1 gång/mån
  - HSU – Reflektion tisdagar varje vecka (varannan v åk 1-3 och 4-6)
  - HSU – Dialog, samarbete av utformning av LPP, Matriser, Formativ bedömning, mål, ämnesutveckling.
  - Elevråd
  - Klassråd
  - Föräldraråd
-
- Under året introducera och verka för att Bo Hejlskov, Lågaffektivt bemötande, används i våra förhållningsstrategier. Detta genom reflektion, handledning, konsultationer och delaktighet.
-
- Under året introducera och verka för att Gruppen som Grogrund, Gunilla O. Wahlström används kontinuerligt i vardagen. Detta genom reflektion, handledning, konsultationer och delaktighet.

Månad	Aktivitet	Ansvarig
Januari	<ul style="list-style-type: none"> • Introduktion, genomgång ordningsregler, klassregler, fritidsregler • Alle-man-ut på förmiddagsraster 1 vecka vid skolstart. 	Alla pedagoger
	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunens elev- och föräldraenkät 	Eskilstuna kommun
	<ul style="list-style-type: none"> • Plan mot diskriminering och kränkande behandling remiss ut i organisationen 	Skolledning
Februari	<ul style="list-style-type: none"> • Alle-man-ut på rasterna 1 vecka efter sportlovet. 	Alla pedagoger
	<ul style="list-style-type: none"> • APT dialog likabehandlingsplan-beslut 	Skolledning
	<ul style="list-style-type: none"> • HSU tisdagar varje vecka enligt kalendarium • HSU reflektion 	Skolledning/ speciallärare/specialpedagog/förstelärare
Mars	<ul style="list-style-type: none"> • Trivselenkäter och trygghetsvandringar genomförs och sammanställs av trygghetsgruppen • Resultatet tas upp i klasserna och på APT 	Skolledning, mentor/skobo Trygghetsgrupp

	<ul style="list-style-type: none"> • HSU tisdagar varje vecka enligt kalendarium • HSU reflektion 	Skolledning/ speciallärare/specialpedagog/förstelärare
April	<ul style="list-style-type: none"> • Alle-man-ut på rasterna 1 vecka efter påsklovet 	Alla
	<ul style="list-style-type: none"> • Klasslärare f och 6 dialog elevenkätens resultat i klasserna. Återrapporterar till Trygghetsgruppen. 	Mentorer
	<ul style="list-style-type: none"> • Dialog enkätresultat på elev- och skolråd. 	Biträdande rektor
	<ul style="list-style-type: none"> • HSU tisdagar varje vecka enligt kalendarium • HSU reflektion 	Skolledning/ speciallärare/specialpedagog/förstelärare
Maj	<ul style="list-style-type: none"> • Utvärdera ordningsregler 	Elevrådet, personal
	<ul style="list-style-type: none"> • HSU tisdagar varje vecka enligt kalendarium • HSU reflektion 	Skolledning/ speciallärare/specialpedagog/förstelärare
	<ul style="list-style-type: none"> • Plan för diskriminering och kränkande behandling – avstämning 	Rektor Trygghetsgrupp
Juni		
Juli		

Augusti	<ul style="list-style-type: none"> • Introduktion av skola och fritidslokaler samt arbete utifrån Gruppen som grogrund. 	Alla pedagoger
	<ul style="list-style-type: none"> • Dialog kring förväntningar, ordningsregler, klassregler, fritidsregler 	All pedagogisk personal
	<ul style="list-style-type: none"> • Plan mot diskriminering och kränkande behandling aktualiseras 	Trygghetsteamet
	<ul style="list-style-type: none"> • Alle-man-ut på rasterna två veckor tills rastvärdsschemat är klart. 	Alla
	<ul style="list-style-type: none"> • Rastvärdsschema färdigställt senast två veckor efter terminsstart 	Socialpedagog/kurator
September	<ul style="list-style-type: none"> • Uppföljning av rastvärdsschema 	Socialpedagog/kurator
Oktober	<ul style="list-style-type: none"> • Trivselenkäter och trygghetsvandringar genomförs 	Mentor/skobo
	<ul style="list-style-type: none"> • Trivselenkäter och trygghetsvandringar Sammanställs av trygghetsgruppen 	Socialpedagog/Kurator

**Eskilstuna
kommun**

November	<ul style="list-style-type: none"> • Resultatet tas upp i klasserna	Mentor/skobo
	<ul style="list-style-type: none"> • Resultatet tas på APT.	Trygghetsgrupp/Skolledning
	<ul style="list-style-type: none"> • Alle-man-ut på rasterna 1 vecka efter höstlovet	Alla pedagoger
December	Revidering likabehandlingsplan	Rektor

8. Förbättringsområden och källor

8.1 Förbättringsområden

Ta fram en enkät som svarar på frågor utifrån diskrimineringsgrunderna
Observationer av lärmiljö ute och inne utifrån diskrimineringsgrunderna

8.2 Källor

Diskrimineringsombudsmannen

Skollagen (2010:800)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, reviderad juni 2016
Diskrimineringslagen, 2017-01-01

9. Definitioner

Likabehandling

Med begreppet *likabehandling* menas att alla elever ska behandlas så att de har lika rättigheter och möjligheter oavsett någon diskrimineringsgrunderna. Det innebär dock inte alltid att alla elever behandlas lika, **se indirekt diskriminering**. Det vill säga att behandla alla lika kan leda till att elev utsätts och hamnar under någon av diskrimineringsgrunderna, då varje enskild elevs behov är individuellt.

Grundläggande värden

Skolans värdegrund bygger på Skollagen (2010:800) och LGR 11 som tydligt förmedlar skolans uppdrag att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna samt främja varje människas egenvärde.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som skolan ska hålla levande i sitt arbete. Förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse ska främjas. Verksamheten ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Eleverna ska fostras till rättskänsla, generositet, tolerans och ansvarstagande. Utifrån detta har vi som vuxna ett ansvar att reflektera utifrån ett normkritiskt perspektiv i syfte att synliggöra vad och hur vi förmedlar detta.

9.1 Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel kan vara fysiskt våld som slag, knuffar och sparkar, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller

nedvärderande generaliseringar. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

En elev får inte utsättas för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

9.2 Diskriminering

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering är när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna, även om förfaringsättet har ett berättigat syfte. Det kan till exempel handla om att en elev får bok och penna istället för dator utifrån rättvis perspektiv mot andra elever. Detta leder till att vi skapar en indirekt diskriminering. Det vill säga eleven får inte tillgång till de verktyg den behöver för att kunna delta eller utföra en uppgift.

Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering

Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering enligt diskrimineringslagen. Bristande tillgänglighet kan utgöra diskriminering när en verksamhet inte gör tillräckligt för att en

person med funktionsnedsättning ska kunna få tillgång till eller delta i verksamheten. Vad som är tillräckligt bedöms bland annat utifrån hur andra lagar reglerar tillgänglighet och hur den enskilda situationen ser ut. Lagen ska bidra till att öka tillgängligheten i samhället så att människor med funktionsnedsättning kan delta på likvärdiga villkor.

9.3 Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

En elev (Peter) leker på skolgården och berättar för sin lärare att han vill ha en likadan röd mössa som Monah. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Läraren säger skrattande "Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Monah". Hon berättar för de andra eleverna om det och alla skrattar åt Peter [trakasserier på grund av kön].

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Sedan ett år tillbaka markerar Hugo, 7 år, tydligt att han helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Hugo ledsen när pappa kommer till fritids för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Hugo skulle byta till byxor och får svaret: "Det får vara någon måtta med tramset." Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Hugo i "riktiga kläder" eftersom

några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning [diskriminering och trakasserier].

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

En förskoleklass med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering].

En pedagog uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier].

Religion eller annan trosuppfattning

Med religion avses religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådana övertygelser som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism och agnosticism. Politiska åskådningar och etiska eller filosofiska värderingar som inte har samband med religion omfattas inte av diskrimineringslagens skydd. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Ulf går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans lärare säger "Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?" [trakasserier].

Sarah blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Sarah, men vidtar inga andra åtgärder.

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Diskrimineringsombudsmannen använder sig av *Handisams* beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna [diskriminering].

David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom "Snubbelfot". Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder [trakasserier].

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

Det har gått bra på i skolan till dess att James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en "äcklig" storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till [trakasserier].

Johanna är ny på skolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och

**Eskilstuna
kommun**

mamma, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit "den andra tantens" namn [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen. Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

Ove är den enda 7 som går kvar i förskoleklass och inte har börjat i åk 1. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det [trakasserier].